

A Tudományos Nap előadásainak összefoglalói

2011

Az UV-sugárzás káros környezeti hatásai és az ózonréteg védelme

Előadó: Bibók Zsuzsanna (Vidékfejlesztési Minisztérium Környezetmegőrzési és -fejlesztési Főosztály)

A napsugárzás elengedhetetlen a földi élet számára, a vékonyodó magaslégköri ózonréteg miatt megnövekedett UV-B sugárzás azonban számos veszélyt rejt az emberi egészség és a környezet számára. Ezek kivédésére nemzetközi összefogás indult 1985-ben a Bécsi Egyezmény, majd 1987-ben a Montreali Jegyzőkönyv létrehozásával. A Föld országai az ózonréteget lebontó halogénezett szénhidrogének gyártását és felhasználását korlátozzák, aminek következtében várhatóan 2050 körül visszaáll az ózonréteg 1970-80-as szintje. A fejlett országok már nagyrészt kiváltották az ózonkárosító anyagok felhasználását, a fejlődő országok viszont 2010-től értek a kiváltás intenzív szakaszába.

Az UV-sugárzás szemészeti veszélyei

Előadó: Dr. Németh János (Semmelweis Egyetem II. sz. Szemészeti Klinika)

A szem összetett optikai és érzékelő rendszer, amely a fény számára átjárható, az UV-sugárzás egy része a legmélyebb belső részekig is eljut benne. Az UV-sugárzás a szem szövetei számára veszélyes fény, amely nagyobb adagban, vagy hosszantartó behatás után jelentős károsodásokat okoz.

A mesterséges UV-hatások közül jól ismert a védőszemüveg nélkül végzett vagy nézett hegesztés, illetve a nem megfelelően alkalmazott kvarc vagy szolárium kezelés hatására néhány órával később kialakuló heves szemfájdalom, amely olyan erős lehet, hogy a sérült nem tudja kinyitni a szemeit, és szemorvosi sürgősségi ellátásra szorul. Ehhez hasonló heveny tünetek a Napból származó természetes UV-sugárzás hatására is kialakulhatnak, amelyek közül a sarkkutatók vagy hegymászók „hóvaksga” közismert.

A napfényben lévő UV-sugárzás kevésbé ismert, de gyakori mellékhatásai szemészeti betegségekben jelentkezhetnek. Ez főként azokat veszélyezteti, akik napközben sok időt töltenek a szabadban (mezőgazdasági, építőipari munkások, tengerészek stb.). A fokozott, hosszantartó UV-sugárzás hozzájárulhat a kúszóhártya, szürkehályog, makuladegeneráció és rosszindulatú szemfelszíni, valamint a szem

belsejében lévő daganatok kialakulásához. Fontos tehát szemünk védelme mind a mesterséges, mind a természetes UV-sugárzás ellen.

A sajtó tájékoztatási kötelezettsége (jogi szempontok)

Előadó: Dr. Balogh Gábor ügyvéd

Az előadás négy fontos témát tárgyal, különös hangsúlyt fektetve a jogi szempontok áttekintésére. Elsőként összefoglalót hallhatunk a médiaszabályozás új rendszeréről, majd a közszolgálati média új rendszere is bemutatásra kerül. Ezt követően az információs szabadság témakörében felmerülő kérdésekről esik szó, az előadás utolsó részében pedig a tájékoztatási kötelezettség jogi szempontjait foglaljuk össze.

Az UV-sugárzás mérése és előrejelzése az OMSZ-nál a legújabb eredmények tükrében, a lakosság tájékoztatása

Előadó: Tóth Zoltán (Országos Meteorológiai Szolgálat, Marczell György Főobszervatórium)

Az UV-sugárzás alapvető jellemzőinek ismertetése után az előadó bemutatja az Országos Meteorológiai Szolgálat UV-sugárzásmérő hálózatát, valamint ismerteti az egyéb, ezzel kapcsolatos vizsgálatokat, tevékenységeket. Hallunk arról is, hogyan illeszkedik az UV-sugárzás mérése a Napból érkező elektromágneses sugárzás mérési programjába, amelynek egyik fontos szegmense a légkör teljes ózontartalmának mérése.

A következő részben az UV-sugárzás előrejelzési módszere és az OMSZ-nál folyó előrejelzés kerül ismertetésre, érintve az OMSZ honlapján megtalálható, ezzel kapcsolatos szolgáltatásokat.

Végül az előadó ismerteti a bioszférát érő UV-sugárzás mértékének nemzetközi és hazai tendenciáival kapcsolatos legújabb eredményeket. Külön kitér a 2011 tavaszán kialakult rekord nagyságú északi sarki ózonlyuk jellemzőire és elemzi annak következményeit. Választ kapunk arra a kérdésre is, hogy vajon ez mekkora veszélyt jelentett hazánk lakosságára.

Az új lakossági tájékoztató program: hőség- és UV-védelmi intézkedési terv

Előadó: Forstner Anna (Keszthelyi Környezetvédő Egyesület)

Az előadásban bemutatásra kerül a Keszthelyi Környezetvédő Egyesület új intézkedési terve, melyet a káros UV-sugárzás okozta megbetegedések és a hőhullámok

miatti rosszullétek elkerülésére dolgozott ki. A terv egyrészt az azonnali tájékoztatást célozza meg, elsősorban az általános és középiskolás korosztály felvilágosításával (szakorvos által tartandó előadások, tájékoztató anyagok terjesztése), másrészt javaslatokat fogalmaz meg a különböző intézmények számára (strandok, orvosi rendelők, munkáltatók, önkormányzat).

Az intézkedési terv hangsúlyos elemét képezik a városi környezet átalakítására tett javaslatok a jelenlegi és a jövőben feltehetően növekvő intenzitású káros hatások mérséklésére.

A Nap szerepe a társadalom életében

Előadó: Antal Z. László (MTA Szociológiai Kutatóintézet)

A Nap minden társadalom életében alapvető fontosságú szerepet tölt be, mert a Nap nélkül elképzelhetetlen az élet. A különböző társadalmak gazdasági és politikai berendezkedésüktől, földrajzi elhelyezkedésüktől függetlenül nem létezhetnek a Nap „segítsége” nélkül. A modern társadalmakban erről a kapcsolatról kevesebb szó esett, mint korábban, de az utóbbi évtizedekben megsaporodott „rendkívüli időjárási jelenségek” – amelyek közé tartoznak a hőhullámok és az erős UV sugárzás is – újból a Nap felé fordította az emberek figyelmét ezekben az országokban is. Egyre inkább figyelniünk kell arra, hogy a Nap nem csak, mint „kimeríthetetlen energiaforrás” játszik szerepet életünkben, hanem olyan zavarokat is okozhat, amelyekre eddig nem készültünk fel. Ahhoz, hogy ezekhez a változásokhoz megfelelő módon alkalmazkodni tudjunk, meg kell vizsgálnunk azt is, hogy milyen szerepet töltött és tölt be a Nap a társadalmak életében és azt is, hogy a Napnak ez a szerepe hogyan és miért változott meg.

A Testület elnökségi tagjai:

Antal Z. László, szociológus, a Testület elnöke

MTA Szociológiai Kutatóintézete, Éghajlatváltozás Kutatóműhely vezetője, kandidátus

Telefon: 06 1 244 7083, e-mail: posta@socio.mta.hu

Bakos József, mb. főosztályvezető

OSSKI, Sugáregészségügyi Főosztály II. Nem-ionizáló Sugárzások

Telefon: 06 1 482 2019, e-mail: bakos@hp.osski.hu

Németh János, tanszékvezető egyetemi tanár

Semmelweis Egyetem, Szemészeti Klinika

Telefon: 06 1 303 9435, e-mail: titkar@szem1.sote.hu

Páldy Anna, igazgatóhelyettes főorvos

Országos Környezetegészségügyi Intézet, kandidátus

Telefon: 06 30 427 2125, e-mail: paldy.anna@oki.antsz.hu

Polacsek Györgyi, tanár, a Testület alelnöke

Magyar Vöröskereszt

e-mail: gyorgyi@voroskereszt.hu

Tóbiás Richárd, közgazdász, a Magyar Látszerész Szövetség elnöke

Magyar Látszerész Szövetség

Telefon: 06 1 320 3083, e-mail: szovetseg@optika.hu

Tóth Zoltán légkörfizikus, meteorológus, a Testület alelnöke

Országos Meteorológiai Szolgálat

Telefon: 06 20 572 4261, 06 1 346 4857, e-mail: toth.z@met.hu

Wikonkál Norbert, egyetemi docens

Semmelweis Egyetem, Bőr-, Nemikórtani- és Bőronkológiai Klinika, PhD, med. habil.

Telefon: 06 20 825 8862, e-mail: wikonkal@bor.sote.hu